

НАПРЯМ 6. ПЕДАГОГІЧНА НАУКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОЇ РЕТРОСПЕКТИВИ

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

АЛЕКСЄЄНКО-ЛЕМОВСЬКА Л. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

*професор кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
та дитячої творчості*

*Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

Модернізація дошкільної освіти України спирається на закони з дошкільної освіти: Закон України «Про дошкільну освіту», Конвенцію про права дитини, Закон України «Про охорону дитинства», Державну програму «Діти України»; накази Міністерства освіти і науки України: Положення про дошкільний навчальний заклад, Порядок державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів; нормативні документи: Про планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі, програми навчання й виховання у дошкільному навчальному закладі.

Проведення системних освітніх реформ зумовлено змінами, що відбулися у правовому аспекті національної освіти. Зміна мети і цінностей у процесі підготовки майбутніх спеціалістів є наслідком модернізації у сфері вищої освіти України. Домінантою цих змін є людиноцентрована освіта, тобто освіта для людини, а її стрижень – розвивальний, культуротворчий зміст навчання, виховання відповідальної, компетентної особистості.

Стратегічні орієнтири вищої освіти України передбачають модернізацію національної системи вищої педагогічної освіти, яка має бути максимально цілеспрямованою на якість результатів професійної підготовки майбутнього вихователя на всіх етапах безперервної педагогічної освіти, починаючи з вихователя – початківця. Модернізація професійної підготовки на принципах компетентнісного підходу сприяє отриманню студентами необхідних професійних компетенцій, які надалі забезпечать успішне професійне становлення й конкурентоспроможність.

Процесуальний аспект професійної підготовки майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу характеризується дидактичними, когнітивними, контрольно-коректувальними, прогностичними процесами, а також педагогічною взаємодією, професійним удосконаленням майбутніх вихователів і динамікою особистісного розвитку дошкільників. Результатом педагогічної готовності майбутнього вихователя до професійної діяльності є рівень сформованості наукових,

методичних і методологічних знань і вмінь, а також відповідних ціннісних орієнтирів і спрямувань, професійних компетентностей [3; 5].

Підвищенню якості підготовки фахівців з дошкільної освіти сприяє посилення професійної спрямованості навчання впровадженням у навчально-виховний процес педагогічного вищого навчального закладу компетентнісно орієнтованої моделі навчання.

У професійно-педагогічній освіті перехід на компетентнісно орієнтовану підготовку розглядається у двох аспектах: по-перше, відбувається модернізація змісту професійної освіти, яка передбачає його відбір і структурування з одночасним визначенням результативної складової освітнього процесу, – надбання студентами компетентностей; по-друге, з'являється потреба навчити майбутніх вихователів цілеспрямовано формувати в дошкільників ключові компетентності [6].

Оновлення системи вищої педагогічної освіти на принципах компетентнісного підходу підсилює актуальність практико-орієнтованого характеру підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Водночас науковці (Л. Артемова, А. Богущ, Н. Гавриш, І. Дичківська, Т. Поніманська) акцентують увагу на тому, що вже в процесі навчання у вищому навчальному закладі майбутній вихователь повинен оволодіти обсягом педагогічних умінь, які дозволять йому використовувати різноманітні методики й технології навчання в практичній діяльності дошкільного навчального закладу [1; 2].

Структура методичної компетентності, як результат підготовки майбутніх вихователів до практичної діяльності, зумовлена її компонентами: ключовими, базовими, спеціальними й частково-професійними компетенціями, кожна з яких у своєму складі має знанневий, діяльнісний та особистісний аспект.

Через педагогічні вміння розкривається структура професійної компетентності педагога, майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу. Оскільки вміння формуються і виявляються у відповідній діяльності, яка розглядається як розв'язання різноманітних завдань і вправ, то основним шляхом формування вмінь є сукупність цих завдань і вправ.

Зміст теоретичної і практичної готовності вихователя дошкільного навчального закладу виявляється в узагальненому вмінні педагогічно мислити, складовими якого є: здійснення професійної педагогічної діагностики, ретроспективного аналізу для визначення закономірностей розвитку, уявлення процесу можливого розвитку, формулювання й аналізування педагогічних гіпотез, встановлення наслідків і використання методів екстраполяції педагогічних знань, використання методів мисленнєвого експерименту, моделювання; конструювання педагогічної діяльності в дошкільному навчальному закладі з реалізації встановленого прогнозу та управління процесом реалізації кожної дитини окремо, всього дитячого колективу, які є об'єктами прогнозу та процесу здійснення власної педагогічної діяльності.

Реалії сучасності висувають перед ученими завдання досліджувати проблему підготовки майбутнього вихователя дошкільних навчальних закладів до застосування загальнонавчальних технологій, які забезпечують практико-орієнтований характер навчання студентів і сприяють підвищенню якості професійної педагогічної освіти.

Список літератури:

1. Богуш А. М. Компетентніший підхід у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти у вищому навчальному закладі / А. М. Богуш // Реалізація європейського досвіду компетентнішого підходу у вищій школі України : матеріали метод. семінару (НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України). – К.: Педагогічна думка, 2009. – С. 271-281
  2. Гавриш Н.В. Методика ознайомлення дітей з навколишнім в дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. – К. : Слово, 2008. – 408 с.
  3. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: науч. метод. посіб. / І.А. Зязюн. – К. : МАУП, 2000. – 312 с.
  4. Крутій К. Л. Моніторинг як засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі / К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2006. – 172 с.
  5. Слостенін В.А. Педагогіка: Учеб. посібник для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Слостенін, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; Под ред. В.А.Слостенина. – М. : Академия, 2002. – 576 с.
  6. Савченко О. П. Компетентніший підхід у сучасній вищій школі / О. П. Савченко // Педагогіка: історія, теорія, практика, тенденції розвитку: е-журнал. – Вип. 3. – 2010.
-

А. С. МАКАРЕНКО ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПЕРСОНАЛІЯ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

БЕЛАН Г. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту
Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна*

В історії світової та національної педагогічної думки чільне місце посідає Антон Семенович Макаренко, наукова педагогічна спадщина якого залишається невичерпним джерелом розвитку сучасної науки про освіту і виховання підрастаючого покоління.

Практичний виховний досвід Антона Семеновича Макаренка з самого початку його діяльності, а саме з середини 20-х рр. ХХ століття, викликав особливу увагу вітчизняних і зарубіжних науковців, спричинив низку дискусій серед дослідників і практиків, які які продовжуються і на сучасному етапі розвитку історико-педагогічної науки. Провідною тенденцією багатоаспектних досліджень спадщини А.С. Макаренка, його педагогічна системи, є її розгляд в контексті розвитку вітчизняної педагогічної думки. З урахуванням характеру вивчення надбань вітчизняного педагога і дослідницьких методів, якими керува-